



7.1.2014

Dnro 107/62/13

Oikeusministeriö  
Lainvalmisteluosasto

Lausuntopyyntönnö 25.11.2013 OM 13/41/2012

Asia: Lääkeväärennösten torjuntaa koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattaminen

Pyydettyinä lausuntonaan Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa.

#### Yleistä

Työryhmän esitykset yllä mainitun yleissopimuksen voimaansaattamiseksi ja siitä aiheutuvat lainsäädäntöehdotukset ovat perusteltuja ja kannatettavia.

Hallituksen esityksessä annetaan kattava taustatieto aiheeseen. Esitys on yhtä poikkeusta lukuun ottamatta selkeästi ja analyyttisesti kirjoitettu. Sekä yleissopimuksen artiklojen että ehdotettujen säännösmuutosten sisältöä on pääosin seikkaperäisesti ja käytännönläheisesti avattu yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Valtakunnansyyttäjänviraston näkökulmasta keskeistä on se, ovatko säädettävät tai muutettavat rikostunnusmerkistöt siten muotoillut, että niiden käytännön soveltamisessa ei jouduta tulkintavaikeuksiin. Tässä mielessä kiinnitetään huomiota ehdotettuun lääkeväärennöksen määritelmäratkaisuun.

#### Lääkeväärennökselle ehdotetaan kahta erilaista määritelmää

Esityksessä on päädytty siihen, että lääkeväärennös määritellään kahdessa eri paikassa ja kahdella eri tavalla. Lääkelakiin tullaan lääkeväärennösdirektiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä lisäämään uusi 3 a §, jolla lääkelakiin sisällytetään lääkeväärennöksen määritelmä. Tämän lisäksi nyt esitetään, että rikoslain 16 §:ään sisällytetään toinen lääkeväärennöksen määritelmä, joka koskee niitä tilanteita, joissa on kysymys aineesta, jolla väitetään olevan tautien hoitoon tai ehkäisyyn soveltuvia ominaisuuksia, siis lääkkeellisiä vaikutuksia, vaikka todellisuudessa aine ei ole eikä sisällä lainkaan tällaista ainetta.

Edellä kuvattu kahden määritelmän malli tarkoittaa käytännössä sitä, että rikoslain 44 luvun 5 §:n 1 momentin tarkoittama lääkerikoksen tunnusmerkistön sisältämä sana "lääkeväärennös" saa sisältönsä lääkelain puolelta. Toisaalta sama "lääkeväärennös" tunnusmerkistön 3 mo-



7.1.2014

Dnro 107/62/13

mentissa saisi sisältönsä 44 luvun 16 §:stä. Lisäksi 16 §:ssä todetaan, että "lääkeväärennöksenä pidetään **tässä laissa...**", vaikka sanottu säännös ei koskekaan 5 §:n 1 momentin tarkoittamia lääkeväärennöksiä, vaan ainoastaan 3 momentin lääkeväärennöstä.

Tällainen ratkaisu on sekava ja johtaa varmuudella tulkintavaikeuksiin. Käytännössä on havaittu, että saman termin useat eri määritelmät aiheuttavat epäyhtenäistä lainsoveltamiskäytäntöä. Huonona esimerkkinä aikaisemmasta usean erilaisen määritelmän aiheuttamasta tulkinta-ongelmasta toimii käsitepari järjestäytynyt rikollisryhmä.

Esityksestä ei löydy selkeää vastausta sille, miksi tällaiseen kahden erisisältöisen määritelmän ratkaisuun päädytään. Esityksessä ei ole tarkasteltu sitä vaihtoehtoa, että lääkeväärennös määriteltäisiin vain yhdessä paikassa ja vain yhdellä tavalla. Mikä muodostaisi esteen esimerkiksi sille, että lääkelakiin sisällytettävä määritelmä kattaisi kaikki lääkeväärennökset, sekä lääkeväärennösdirektiivin että lääkeväärennösten torjuntaa koskevan yleissopimuksen tarkoittamat, siis myös ne tapaukset, joissa vain väitetään, että aineella olisi lääkkeellisiä ominaisuuksia?

Jos esitettyyn kahden määritelmän malliin kuitenkin päädytään, 44 luvun 5 §:n 1 momentin 1 -kohtaan on sanan "lääkeväärennös" sijasta kirjattava selvyuden vuoksi ja tautonomiasta huolimatta "lääkelaiassa tarkoitettu lääkeväärennös" eli samalla tavoin kuin on kirjattu 1 -momentin 4 -kohdassa. Lisäksi 16 §:stä on viitattava selkeämmin vain 5 §:n 3 momenttiin eli vain siihen tunnusmerkistön osaan, jonka sisältää lääkeväärennös-sanaa 16 § määrittää (Lääkeväärennöksenä pidetään tämän lain 5 §:n 3 momentissa sellaista...).

Lisäksi pykäläkohtaisiin perusteluihin tulisi selkeämmin kirjata auki perustelut sille, miksi yksi lääkeväärennöksen määritelmä ei riitä. Tämä osaltaan kiinnittäisi lainsoveltajan huomiota siihen, että rikoslain 44 luvun lääkerikoksen tunnusmerkistöön on nimenomaisesti ja tarkoituksellisesti sisällytetty kaksi erisisältöistä lääkeväärennöstä.

Valtakunnansyyttäjä

  
Matti Nissinen

Valtionsyyttäjä

  
Leena Metsäpelto